

ยุทธศาสตร์ "America First"

ของสหรัฐอเมริกาจากมุมมองสังคมนิยมใหม่

นาอาเอก ดร.หัตถ์ไชยณ์ มั่งคั่ง*

* รองผู้อำนวยการกองวิชาสงครามทางเรือและวิชาทหาร ฝ่ายวิชาการ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ

“เพราะเหตุใดสหรัฐอเมริกาภายใต้รัฐบาลของประธานาธิบดีทรัมป์จึงกำหนดยุทธศาสตร์ America First ดังกล่าว” คำตอบเบื้องต้นของบทความนี้คือ “กฎการดุลอำนาจซึ่งเป็นกลไกหนึ่งของการเมืองระหว่างประเทศเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สหรัฐอเมริกาภายใต้รัฐบาลของประธานาธิบดีทรัมป์กำหนดยุทธศาสตร์ America First”

ใน

โลกยุคปัจจุบัน สหรัฐอเมริกายังดำรงสถานะมหาอำนาจอันดับหนึ่งของโลก เมื่อพิจารณาภาพรวมของอำนาจในการเมือง การทหาร และเศรษฐกิจด้วยกัน อย่างไรก็ตาม การก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจของจีนและรัสเซียในช่วง ๑๐ - ๒๐ ปีที่ผ่านมา ได้ท้าทายความเป็นที่หนึ่งของสหรัฐอเมริกา ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลนายโดนัลด์ ทรัมป์ (Donald Trump) ซึ่งเข้ามารับตำแหน่งบริหารตั้งแต่เดือนมกราคม ค.ศ.๒๐๑๗ จึงมุ่งเน้น “การทำให้สหรัฐอเมริกากลับมายิ่งใหญ่อีกครั้ง (To Make America Great Again)” โดย “ให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของอเมริกาเป็นอันดับหนึ่ง (America First)” บทความนี้จะวิเคราะห์ยุทธศาสตร์นี้ของสหรัฐอเมริกาโดยมองจากมุมมองใหม่ (Neorealism) ตามแนวความคิดของเคนเนธ วอลซ์ (Kenneth N. Waltz) โดยเริ่มจากการทบทวนยุทธศาสตร์ America First ของสหรัฐอเมริกา จากนั้นจะวางกรอบการวิเคราะห์ด้วยแนวคิดสังคมนิยมใหม่และการตีความยุทธศาสตร์ดังกล่าวโดยตอบคำถามว่า “เพราะเหตุใดสหรัฐอเมริกาภายใต้รัฐบาลของทรัมป์จึงกำหนดยุทธศาสตร์ America First ดังกล่าว” คำตอบเบื้องต้นของบทความนี้คือ “กฎการดุลอำนาจซึ่งเป็นกลไกหนึ่งของการเมืองระหว่างประเทศเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สหรัฐอเมริกาภายใต้รัฐบาลของทรัมป์กำหนดยุทธศาสตร์ America First” และสุดท้ายบทความนี้จะทำนายอนาคตเรื่องความมั่นคงในภูมิภาคอินโด - แปซิฟิก จากการวิเคราะห์ยุทธศาสตร์นี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งท่าทีของสหรัฐอเมริกาต่อจีนและรัสเซีย และข้อเสนอแนะในท่าทีของไทยภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

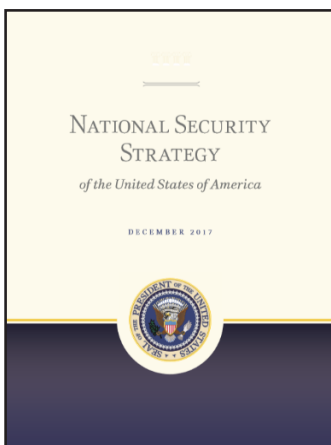
ยุทธศาสตร์ “America First” ของสหรัฐอเมริกา

ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา^๑ มีวลีสำคัญอยู่ที่ “การทำให้สหรัฐอเมริกากลับมายิ่งใหญ่อีกครั้ง (To Make America Great Again)” ซึ่งหมายความว่ารัฐบาลของสหรัฐอเมริกาจะให้ความสำคัญกับความปลอดภัย ผลประโยชน์ และความสุขของพลเมืองอเมริกันเป็นอันดับแรก โดยใช้วิธีการฟื้นฟูเศรษฐกิจของอเมริกาให้กลับมาเจริญอีกครั้ง ฟื้นฟูการทหารของอเมริกาให้ยิ่งใหญ่ดังเดิม ป้องกันพรมแดนของสหรัฐอเมริกา ปกป้องเอกราชอธิปไตยและเสริมสร้างค่านิยมของโลกเสรีให้แผ่ออกไปทั่วโลก โดย “ให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของอเมริกาเป็นอันดับหนึ่ง (America First)”

เอกสารฉบับนี้ชี้ว่าสหรัฐอเมริกากำลังเผชิญหน้ากับภัยคุกคามและสิ่งท้าทายต่อความปลอดภัย ผลประโยชน์และความสุขของพลเมืองอเมริกัน ได้แก่ ประเทศที่กำลังพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์และขีปนาวุธ

กลุ่มก่อการร้ายอิสลามหัวรุนแรงที่กำลังขยายเครือข่ายออกไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตะวันออกกลาง ประเทศคู่แข่งที่กำลังท้าทายความเป็นเจ้าของสหรัฐอเมริกาผู้อพยพและยาเสพติดที่ข้ามพรมแดนเข้ามาในสหรัฐอเมริกา ความเสี่ยงภัยพิบัติทางธรรมชาติ ความรับผิดชอบของพันธมิตรในเรื่องความมั่นคง และการลงทุนในงบประมาณการป้องกันประเทศที่ไม่เพียงพอ

ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติฉบับนี้มีวิสัยทัศน์ทางยุทธศาสตร์ (Strategic Vision) เพื่อปกป้องคนอเมริกัน แผ่นดินที่เป็นบ้านเกิด และวิถีชีวิตของคนอเมริกัน เพื่อส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกา เพื่อดำรงรักษาสันติภาพด้วยการมีกำลังทหารที่เข้มแข็ง และเพื่อขยายอิทธิพลอเมริกันด้วยการเข้าไปมีบทบาทในเวทีการเมือง

ระหว่างประเทศ โดยมุ่งไปสู่ “โลกของประเทศที่เข้มแข็ง เป็นเอกราชอธิปไตย และมีอิสระไม่ขึ้นต่อกัน และกัน แต่ละประเทศมีวัฒนธรรมและความฝันเป็นของตนเอง รวมทั้งจะเจริญรุ่งเรือง มีเสรีภาพ และมีสันติภาพไปด้วยกัน” แนวความคิดทางยุทธศาสตร์ของสหรัฐอเมริกาคือ “การสร้างดุลอำนาจที่เอื้อประโยชน์ให้กับสหรัฐอเมริกา ให้กับพันธมิตรและแนวร่วมของสหรัฐอเมริกา โดยไม่สูญเสียค่านิยมสำคัญของอเมริกา” เพื่อนำไปสู่ความมั่นคง ความมั่งคั่ง และผลประโยชน์ของอเมริกาเอง

สาระสำคัญของยุทธศาสตร์ฉบับนี้เริ่มต้นด้วยสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศในยุคของการแข่งขันตามด้วยยุทธศาสตร์ความมั่นคงของสหรัฐอเมริกา

๑. การเมืองโลกในยุคของการแข่งขัน

สหรัฐอเมริกามองสภาวะแวดล้อมโลกในอนาคตว่าเป็นโลกแห่งการแข่งขัน และสหรัฐอเมริกา กำลังเผชิญกับการแข่งขันที่เพิ่มมากขึ้นกว่าแต่ก่อน ทั้งในเรื่องการเมือง เศรษฐกิจ และการทหาร นอกจากนี้ สหรัฐอเมริกามองว่าจีนและรัสเซียท้าทายกำลังอำนาจแห่งชาติ อิทธิพล และผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกาซึ่งจะทำให้ความมั่นคงและมั่งคั่งของสหรัฐอเมริกาเสื่อมถอยลงในขณะเดียวกันสหรัฐอเมริกาก็มองว่าเกาหลีเหนือและอิหร่านมีเจตนาจะทำให้เกิดความไร้เสถียรภาพในภูมิภาค เป็นภัยคุกคามต่อคนอเมริกันและพันธมิตร และยังกดขี่ข่มเหงประชาชนพลเมืองของประเทศตนเอง

สหรัฐอเมริกามองว่ากลุ่มภัยคุกคามข้ามชาติ ตั้งแต่กลุ่มผู้ก่อการร้ายจี้สดจนถึงองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ กำลังพยายามมุ่งทำร้ายคนอเมริกันทำให้สหรัฐอเมริกาต้องกลับมาทบทวนนโยบายที่ใช้ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา สหรัฐอเมริกาใช้องค์การระหว่างประเทศและสถาบันการค้าโลกเป็นเวทีในการที่จะจัดการให้กลุ่มคนเหล่านี้เปลี่ยนแนวความคิดและกลับกลายมาเป็นแนวร่วม ซึ่งเรื่องนี้สหรัฐอเมริกาค้นพบว่าเป็นความเชื่อที่ผิดพลาด

สหรัฐอเมริกายังมองว่าฝ่ายตรงข้ามใช้วิธีการโฆษณาชวนเชื่อร่วมกับเครื่องมืออื่น ๆ เพื่อจะทำให้ระบอบประชาธิปไตยเกิดความไม่น่าเชื่อถือ สร้างแนวคิดต่อต้านตะวันตก กระจายข่าวผิด ๆ เพื่อทำให้เกิดความแตกแยกในหมู่คนอเมริกัน ประเทศพันธมิตร (Allies) และแนวร่วม (Partners) ในขณะเดียวกันสหรัฐอเมริกาก็มองว่ากลุ่มก่อการร้ายจี้สด ได้แก่ กลุ่มไอซิส และกลุ่มอัลกออิดะห์ ยังคงเผยแพร่แนวคิดการใช้กำลังอันป่าเถื่อนรุนแรงเพื่อทำลายล้างรัฐบาลและผู้บริสุทธิ์ที่กลุ่มเหล่านี้เห็นว่าเป็นพวกแปรพักตร์ (Apostates) โดยที่กลุ่มก่อการร้ายจี้สดพยายามที่จะบีบบังคับโดยใช้กำลังให้รัฐบาลที่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของตนให้หันไปใช้กฎหมายอิสลาม (Sharia Law) ในการปกครองประเทศ

สหรัฐอเมริกา มองว่ากำลังอำนาจทางทหารของตนเองยังคงมีความแข็งแกร่งที่สุดในโลก แต่ความเหนือกว่านี้ก็กำลังถูกท้าทายเนื่องจากประเทศคู่แข่งกำลังพัฒนาและเสริมสร้างกองทัพด้วยอาวุธสงครามตามแบบและอาวุธนิวเคลียร์ หลายประเทศกำลังสะสมอาวุธปล่อยนำวิถีอย่างหลากหลาย ซึ่งบางชนิดสามารถยิงได้ไกลจนถึงแผ่นดินสหรัฐอเมริกา ในขณะที่

เดียวกันการที่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีสมัยใหม่ทำให้ประเทศที่เคยอ่อนแอกลับเข้มแข็งขึ้น เกาหลีเหนือซึ่งเป็นประเทศที่มีพลเมืองอดอยากยากจน กลับใช้จ่ายเงินเป็นจำนวนหลายร้อยล้านดอลลาร์เพื่อพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ เคมีและชีววะ ซึ่งสามารถใช้เป็นอาวุธคุกคามต่อแผ่นดินสหรัฐอเมริกาได้ ด้วยเหตุนี้สหรัฐอเมริกาก็ต้องดำรงขีดความสามารถทางทหารที่เหนือกว่าไว้ให้ยาวนาน รวมถึงกำลังอำนาจแห่งชาติในสาขาอื่น ๆ เพื่อปกป้องคนอเมริกันจากสิ่งท้าทายต่อความมั่นคงของชาติที่ทันสมัยเหล่านี้

สหรัฐอเมริกา มองว่าการแข่งขันในเรื่องข้อมูลข่าวสาร (Information) เสมือนเป็นตัวเร่งปฏิกิริยาทำให้การแข่งขันทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และการทหาร มีความเข้มข้นเพิ่มมากขึ้น ข้อมูล (Data) เป็นเสมือนพลังงานจะส่งอิทธิพลต่อความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจและบทบาทในอนาคตของสหรัฐอเมริกา ในเวทีการเมืองโลก ขีดความสามารถที่จะจัดการกำลังอำนาจจากข้อมูลนับว่าเป็นรากฐานสำคัญเพื่อที่จะทำให้เศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่องเพื่อเอาชนะแนวคิดฝ่ายตรงข้ามและเพื่อพัฒนากองทัพและกำลังรบที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดโลก

สหรัฐอเมริกาได้รับบทเรียนจากการที่ไม่ดำรงความเป็นผู้นำเอาไว้ ตัวแสดงที่ไม่ต้องการสันติภาพจะเข้ามาเติมเต็มในช่องว่างทำให้สหรัฐอเมริกาเสียเปรียบ แต่เมื่อใดก็ตามที่สหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำด้วยความแข็งแกร่งและความเชื่อมั่น ซึ่งจะสอดคล้องกับผลประโยชน์และค่านิยมหลักของสหรัฐอเมริกา การแข่งขันนี้ไม่ได้หมายถึงการเผชิญหน้ากัน แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าจะไม่เกิดความขัดแย้งขึ้น ทั้งนี้ก็เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของชาติสหรัฐอเมริกาเอง การที่สหรัฐอเมริกาประสบความสำเร็จในการแข่งขันนับว่าเป็นหนทางที่ดีที่สุดที่จะหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง ความอ่อนแอจะนำมาซึ่งสิ่งทำลาย ความเชื่อมั่นและความแข็งแกร่งของสหรัฐอเมริกาจะป้องกันไม่ให้เกิดสงครามขึ้น และ仍将นำมาซึ่งสันติภาพของโลก

๒. ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา

การแข่งขันและการก้าวขึ้นมาเป็นคู่แข่งท้าทายอำนาจสหรัฐอเมริกายังคงเป็นปัญหา ซึ่งมีแนวโน้มที่สหรัฐอเมริกายังจะต้องเผชิญอีกต่อไปในอนาคต ทั้งสองสิ่งนี้เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกันอย่างแนบแน่นและเป็นความท้าทายในระยะยาวที่สหรัฐอเมริกาจะต้องจับตามองอย่างต่อเนื่อง กำลังอำนาจแห่งชาติของสหรัฐอเมริกาทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ การทหาร และเทคโนโลยี นับว่ามีมากมายมหาศาล

จนยากที่จะหาคู่แข่งได้ แต่การที่จะดำรงไว้ซึ่งข้อได้เปรียบเหล่านี้ บนพื้นฐานของความแข็งแกร่งของประเทศและความเฉลียวฉลาดของคนอเมริกัน สหรัฐอเมริกาจำเป็นต้องปกป้องผลประโยชน์ที่สำคัญยิ่งของชาติในโลกแห่งการแข่งขันด้วยเสาหลัก ๔ ประการด้วยกัน คือ

๑. การปกป้องคนอเมริกัน แผ่นดินที่เป็นบ้านเกิด และวิถีชีวิตของคนอเมริกัน

สหรัฐอเมริกามองว่าอันตรายจากภัยคุกคามจากตัวแสดงที่เป็นรัฐและที่ไม่ใช่รัฐเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากกลุ่มตัวแสดงเหล่านี้พยายามให้ได้มาซึ่งอาวุธนิวเคลียร์ เคมี กัมมันตภาพรังสีและชีว

และนำอาวุธประเภทนี้ไปใช้เช่นเดียวกัน ไอซิสได้ใช้อาวุธเคมีในอิรักและซีเรีย กลุ่มก่อการร้ายยังคงพยายามให้ได้มาซึ่งการครอบครองอาวุธทำลายล้างสูง ซึ่งถ้าสำเร็จสหรัฐอเมริกาก็จะต้องเผชิญหน้ากับอันตรายอย่างใหญ่หลวง

สำหรับตัวแสดงที่เป็นรัฐ สหรัฐอเมริกามองว่าเกาหลีเหนือเป็นประเทศที่จะใช้อาวุธนิวเคลียร์ ต่อสหรัฐอเมริกา นอกจากนี้เกาหลีเหนือ

ยังพยายามแสวงหาอาวุธเคมีและชีว ซึ่งเกาหลีเหนือมีชิปนาวุธที่สามารถส่งอาวุธร้ายแรงเหล่านี้มาถึงดินแดนสหรัฐอเมริกาได้ จีนและรัสเซียกำลังพัฒนาอาวุธสมัยใหม่ซึ่งมีขีดความสามารถที่จะเป็นภัยคุกคามต่อระบบโครงสร้างพื้นฐานหลักและระบบควบคุมและสั่งการที่สำคัญของสหรัฐอเมริกาได้

การโจมตีด้วยอาวุธชีวสามารถทำลายล้างชีวิตมนุษย์ได้อย่างมหาศาล สหรัฐอเมริกามองว่าภัยคุกคามทางอาวุธชีวต่อแผ่นดินสหรัฐอเมริกากำลังเพิ่มมากขึ้น และจะต้องใช้มาตรการเชิงรุกเพื่อโจมตีแหล่งกำเนิดของภัยคุกคาม การปรากฏขึ้นของเชื้อโรคระบาดอีโบล่า (Ebola) และซาร์ส (SARS) รวมทั้งเชื้อโรคแอนแทรกซ์ (Anthrax) ที่โจมตีสหรัฐอเมริกาเมื่อปี ค.ศ.๒๐๐๑ สะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบของภัยคุกคามนี้ต่อความมั่นคงของชาติด้วยการทำลายชีวิตมนุษย์ ทำให้เกิดการสูญเสียทางเศรษฐกิจและทำให้สถาบันของรัฐบาลความน่าเชื่อถือ ความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์ซึ่งเป็นคุณประโยชน์ต่อสุขภาพอนามัย เศรษฐกิจและสังคม ในขณะเดียวกันก็เป็นเส้นทางใหม่ซึ่งเปิดให้กับตัวแสดงที่เป็นรัฐนำไปใช้ในทางที่เป็นโทษ กล่าวคือสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาอาวุธชีวสมัยใหม่ ซึ่งอาวุธประเภทนี้ก็อาจตกไปอยู่ในมือของตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐได้เช่นกัน

การควบคุมการผ่านเข้าออกชายแดนอย่างเข้มข้นรวมถึงระบบการตรวจคนเข้าเมืองอย่างรัดกุม สหรัฐอเมริกามองว่ามีความสำคัญต่อความมั่นคง มั่งคั่ง และการบังคับใช้กฎหมายของสหรัฐอเมริกาเพราะทั้งผู้ก่อการร้าย ผู้ค้ายาเสพติด และอาชญากรใช้ประโยชน์จากช่องว่างตามแนวชายแดนผ่านเข้ามาซึ่งเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของชาติและความปลอดภัยของคนอเมริกัน เนื่องจากสหรัฐอเมริกามองว่าไม่มีวิธี

รับมือกับภัยคุกคามหลากหลายรูปแบบเหล่านี้บนผืนแผ่นดินอเมริกันได้ สหรัฐอเมริกาจึงต้องร่วมมือกับพันธมิตร และแนวร่วม ด้วยวิธีการป้องกันเชิงรุกเพื่อจัดการกับกลุ่มหัวรุนแรงที่ไม่ใช่รัฐ ซึ่งมุ่งเป้าตรงมายังสหรัฐอเมริกา และพันธมิตร สหรัฐอเมริกามองว่าภัยคุกคามข้ามชาติหลัก ๆ ที่กำลังเผชิญอยู่คือกลุ่มก่อการร้ายจีฮัด และองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ แม้ว่าทั้งสองกลุ่มนี้จะมีจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกัน แต่สหรัฐอเมริกา มองว่าทั้งสองกลุ่มนี้มีสิ่งทำลายต่อสหรัฐอเมริกาเหมือน ๆ กันคือ **ประการแรก** ใช้ประโยชน์จากการที่ อเมริกาเป็นสังคมเปิด **ประการที่สอง** เป็นองค์การที่มีโครงสร้างแบบหลวม ๆ และสามารถปรับตัวได้ อย่างรวดเร็ว **ประการที่สาม** ใช้การสื่อสารแบบเข้ารหัสบนเว็บมืดในการปฏิบัติการเพื่อหลีกเลี่ยง การตรวจจับ **ประการที่สี่** ใช้เงื่อนไขที่เป็นจุดอ่อนของรัฐ และ**ประการสุดท้าย** ใช้แผ่นดินสหรัฐอเมริกา เป็นที่กำบังและมีรัฐให้การสนับสนุน

ในการเอาชนะผู้ก่อการร้ายจีฮัด แม้ว่าทั้งไอซิสและอัลกออิดะห์จะพ่ายแพ้ไปแล้ว ในดินแดนซีเรียและอิรักก็ตาม แต่สหรัฐอเมริกายังมองว่ากลุ่มนี้เป็นภัยคุกคามที่ร้ายแรงที่สุดต่อประเทศ

นอกจากทั้งสองกลุ่มที่กล่าวนี้แล้ว สหรัฐอเมริกา มองว่ายังมีกลุ่มก่อการร้ายต่างชาตินี้อีกที่เป็น ภัยคุกคามซึ่งจะต้องร่วมมือกับพันธมิตรในการ ป้องปรามและกำจัด ได้แก่ กลุ่มก่อการร้ายที่อิหร่าน ให้การสนับสนุน ตัวอย่างเช่น กลุ่มฮิซบอลเลาะห์ ในเลบานอน (Lebanese Hezbollah) ส่วนการ กำจัดองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ สหรัฐอเมริกา จะทุ่มทรัพยากรทั้งหมดเพื่อกำจัดอาชญากรรม ข้ามชาติและเครือข่ายให้หมดสิ้นไป องค์การเหล่านี้ ทำให้พันธมิตรและแนวร่วมของเราอ่อนแอเนื่องจาก มีการให้สินบนและบ่อนทำลายสถาบันการปกครอง

ในระบอบประชาธิปไตย นอกจากนี้บางประเทศที่เป็นศัตรูของสหรัฐอเมริกาใช้องค์การอาชญากรรม ข้ามชาติเป็นเครื่องมือของกำลังอำนาจแห่งชาติตน

สำหรับการทำให้อเมริกาปลอดภัยจากภัยคุกคามไซเบอร์ การตอบโต้กับสิ่งทำลายและ โอกาสในยุคไซเบอร์จะเป็นเรื่องชี้ชะตาความมั่นคงและความมั่งคั่งในอนาคตของสหรัฐอเมริกา

ในอดีตที่ผ่านมาสหรัฐอเมริกาสามารถ ปกป้องผืนแผ่นดินไว้ได้ด้วยการควบคุม การผ่านเข้า-ออกของประเทศ ทั้งทางบก ทางอากาศ ทางอวกาศ และทางทะเล แต่ใน ปัจจุบันทั้งรัฐและองค์การที่ไม่ใช่รัฐสามารถใช้ พื้นที่เครือข่ายหรือไซเบอร์สเปซในการต่อสู้ แย่งชิงผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกา ทั้งใน ด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ และการเมือง โดยไม่จำเป็นต้องก้าวข้ามเส้นเขตแดน ทางกายภาพของสหรัฐอเมริกาได้อีกต่อไป การโจมตีทางไซเบอร์เปิดโอกาสให้ฝ่ายตรงข้าม

สามารถทำลายโครงสร้างพื้นฐาน ระบบเครือข่ายของรัฐ รวมทั้งเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้เป็นประจำ ในการดำเนินธุรกิจซึ่งมีผลทำให้ระบบเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาพังทลายลงได้ด้วยต้นทุนที่ต่ำ

สุดท้ายรัฐบาลจะสนับสนุนให้อเมริกันมีความยืดหยุ่น ซึ่งรวมถึงการทำให้สหรัฐอเมริกาที่มีขีดความสามารถที่จะต่อสู้กับภัยอันตรายต่าง ๆ และสามารถฟื้นตัวได้อย่างรวดเร็วจากการโจมตีทางทหาร อุบัติเหตุภัยธรรมชาติ รวมทั้งภัยคุกคามแบบใหม่ ภัยคุกคามต่อเศรษฐกิจ และภัยคุกคามต่อระบอบการปกครองแบบเสรีประชาธิปไตย

๒. การส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกามองว่าการมีเศรษฐกิจที่เข้มแข็งจะช่วยปกป้องคนอเมริกัน สนับสนุนวิถีการดำรงชีวิตและค่าจ้างกำลังอำนาจแห่งชาติสหรัฐอเมริกาให้คงอยู่อย่างมั่นคง สหรัฐอเมริกามองว่าจะต้องฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจให้มีชีวิตขึ้นมาใหม่ สร้างความเชื่อมั่นในตัวแบบของระบบเศรษฐกิจเสรีแบบอเมริกัน แม้ว่าระบบเศรษฐกิจในปัจจุบันจะยังเป็นประโยชน์ต่อภาพรวมทางเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกา แต่ระบบเศรษฐกิจก็ต้องการได้รับการปฏิรูปใหม่เพื่อให้คนงานอเมริกันมีความมั่นคง ปกป้องนวัตกรรมและรักษาไว้ซึ่งแนวคิดหลักที่เป็นรากฐานจุดกำเนิดของการก่อตั้งระบบเศรษฐกิจ ซึ่งสหรัฐอเมริกามองว่าตนเองช่วยให้เกิดการค้าขายในระบบเศรษฐกิจเสรีแต่กลับมีบางประเทศไม่ดำเนินการตามค่านิยมหลักนี้

สหรัฐอเมริกามองว่าการแข่งขันทางเศรษฐกิจที่อยู่นอกเกมนี้เป็นสิ่งท้าทายต่อความมั่นคงและมั่งคั่งของสหรัฐอเมริกา สหรัฐอเมริกายินดีกับความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจที่ตั้งอยู่บนรากฐาน

ของการค้าขายแบบเป็นธรรมและตามกฎหมาย กติกา และจะไม่ยอมปิดหูปิดตาไม่รับรู้ถึงการกระทำที่ล่อลวง หลอกลวง หรือการโจมตีทางเศรษฐกิจอีกต่อไป สหรัฐอเมริกาจะดำเนินยุทธศาสตร์เศรษฐกิจเพื่อให้เศรษฐกิจภายในประเทศฟื้นตัวขึ้นมาใหม่อีกครั้ง เพื่อประโยชน์ของคนงานอเมริกัน โรงงานอุตสาหกรรมภายในประเทศ สร้างงานให้คนชนชั้นกลาง ส่งเสริมนวัตกรรม รักษาไว้ซึ่งความได้เปรียบความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ปกป้องสิ่งแวดล้อมและดำรงรักษาการมี

พลังงานไว้ในครอบครอง สหรัฐอเมริกามองว่าการทำให้เศรษฐกิจภายในประเทศกลับขึ้นมาแข็งแกร่งอีกครั้งและรักษาไว้ซึ่งการค้าแบบยุติธรรมในระบบเศรษฐกิจระหว่างประเทศจะช่วยยกระดับความมั่นคง ความมั่งคั่งของประเทศและทำให้เกิดสันติภาพโลกด้วยเหตุนี้ รัฐบาลอเมริกันจะฟื้นฟูเศรษฐกิจให้เจริญขึ้นเพื่อผลประโยชน์ของแรงงานและบริษัทของอเมริกาซึ่งจะทำให้กำลังอำนาจของชาติเข้มแข็งขึ้นมาใหม่ นอกจากนั้นรัฐบาลอเมริกันจะไม่ยอมรับความเสียเปรียบทางการค้าและจะส่งเสริมความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่เสรี ยุติธรรมและเอื้อประโยชน์ร่วมกัน วิธีการสำคัญในการได้ชัยชนะจากการแข่งขันระหว่างประเทศยุคนี้ สหรัฐอเมริกาจะเป็นผู้นำทางการวิจัย เทคโนโลยี และการสร้างนวัตกรรม รัฐบาลจะปกป้องนวัตกรรมทางด้านความมั่นคงของชาติจากผู้ที่มีเจตนาขโมยทรัพย์สินทางปัญญาและใช้นวัตกรรมดังกล่าวอย่างไม่ยุติธรรม สุดท้ายรัฐบาลจะอาศัยความเหนือกว่าทางพลังงานเพื่อสร้างความมั่นใจว่าตลาดการค้าระหว่างประเทศจะยังเปิดเสรีอยู่ และผลประโยชน์จากความหลากหลายทางพลังงานและการเข้าถึงแหล่งพลังงานจะส่งเสริมความมั่นคงทางเศรษฐกิจและทางการทหาร

๓. การดำรงรักษาสันติภาพด้วยการมีกำลังทหารที่เข้มแข็ง

ในการรักษาสันติภาพด้วยพลังอำนาจทางทหาร สหรัฐอเมริกาจะเสริมสร้างและปรับปรุงกำลังอำนาจทางทหารให้แข็งแกร่งอีกครั้งเพื่อรักษาสันติภาพและป้องปรามภัยคุกคามไม่ให้ขยายตัวออกไป รัฐบาลสหรัฐอเมริกาจะใช้วิธีการสำคัญในการดำรงรักษาสันติภาพดังต่อไปนี้

ประการแรก รัฐบาลจะสร้างอำนาจทางทหารใหม่อีกครั้งเพื่อบำรงความเป็นมหาอำนาจอันดับหนึ่งของโลกต่อไป นอกจากนั้นรัฐบาลจะใช้เครื่องมือทั้งหมดที่มีในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ ซึ่งได้แก่ การทูต ข้อมูลข่าวสาร การทหาร และเศรษฐกิจเพื่อรักษาผลประโยชน์ของประเทศ จะเสริมสร้างขีดความสามารถในทุกมิติ ซึ่งรวมไปถึงในอวกาศและในไซเบอร์ และจะฟื้นฟูขีดความสามารถในมิติที่ละเลยไปในอดีต **ประการที่สอง** ประเทศพันธมิตรและแนวร่วมของอเมริกาจะมีส่วนอย่างยิ่งในการเสริมพลังอำนาจของสหรัฐอเมริกาด้วย และจะช่วยปกป้องผลประโยชน์ที่มีร่วมกับสหรัฐอเมริกา คาดว่าประเทศพันธมิตรและแนวร่วมจะมีส่วนในการรับมือกับภัยคุกคามที่มีร่วมกันให้มากขึ้นกว่าเดิม **ประการสุดท้าย** สหรัฐอเมริกาจะดำรงสภาวะ “ดุลอำนาจ (Balance of Power)” ที่เอื้อประโยชน์ต่ออเมริกาในพื้นที่ยุทธศาสตร์สำคัญ ได้แก่ ภูมิภาคอินโด - แปซิฟิก (Indo-Pacific) ทวีปยุโรป และภูมิภาคตะวันออกกลาง

๔. การขยายอิทธิพลด้วยการเข้าไปมีบทบาทในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ

ในฐานะที่กำลังอำนาจของสหรัฐอเมริกาเป็น “พลังเพื่อความดี (Force for Good)” ตลอดทั้งประวัติศาสตร์ของประเทศ อเมริกาจะใช้อิทธิพลของประเทศในการเสริมสร้างประโยชน์แก่ตนเอง และมวลมนุษยชาติ รัฐบาลสหรัฐอเมริกาจะใช้วิธีการสำคัญในการขยายอิทธิพลด้วยการเข้าไปมีบทบาทในเวทีการเมืองระหว่างประเทศดังต่อไปนี้

ประการแรก รัฐบาลจะเพิ่มอิทธิพลของสหรัฐอเมริกาในต่างประเทศ เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของอเมริกาและสร้างความเจริญรุ่งเรืองของประเทศโดยรวม นอกจากนั้นรัฐบาลจะให้ความพยายามทางการทูตและการให้ความช่วยเหลือพันธมิตรและแนวร่วมในการพัฒนาเพื่อแข่งขันในเวทีระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นแบบทวิภาคี แบบพหุภาคี หรือในโลกของข้อมูลข่าวสาร และแสวงหาโอกาสทางการค้าการลงทุนเพื่อชาวอเมริกัน

ซึ่งจะเป็นการทำลายคู่แข่งของสหรัฐอเมริกาไปด้วย **ประการที่สอง** รัฐบาลจะแสวงหาประเทศพันธมิตร และแนวร่วมที่มีอุดมการณ์เดียวกัน เพื่อเสริมสร้างระบบเศรษฐกิจเสรี การเติบโตของนักลงทุนเอกชน เสถียรภาพทางการเมือง และสันติภาพของโลก สหรัฐอเมริกามีรากฐานทางการเมืองมาจากค่านิยมสำคัญของประเทศไม่ว่าจะเป็นหลักนิติธรรม (Rule of Law) หรือสิทธิส่วนบุคคล (Individual Rights) ซึ่งรากฐานนี้จะส่งเสริมต่อยอดให้สหรัฐอเมริกาและประเทศใด ๆ ก็ตามเข้มแข็ง มั่นคง มั่งคั่ง และเป็นอิสระอย่างแท้จริง **ประการสุดท้าย** ยุทธศาสตร์ America First จะสะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลของสหรัฐอเมริกาในการเมืองระหว่างประเทศในฐานะพลังเชิงบวก ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะสร้างให้เกิด สันติภาพ ความเจริญรุ่งเรือง และการพัฒนาสังคมที่มีความสุขในที่สุดต่อไป

จากการทบทวนยุทธศาสตร์ America First ดังกล่าวจะพบว่าในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ อินโด - แปซิฟิก จะเป็นการสร้างดุลอำนาจให้เกิดขึ้นจากการที่จีนและรัสเซียก้าวขึ้นมาท้าทาย ความเป็นมหาอำนาจอันดับหนึ่งของสหรัฐอเมริกา รวมทั้งการรักษาแบบโลกเสรีให้ดำเนินต่อไป ด้วยการจัดการกับภัยคุกคามจากตัวแสดงทั้งที่เป็นรัฐ เช่น เกาหลีเหนือ และตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ เช่น กลุ่มผู้ก่อการร้าย เป็นต้น ท่าทีของสหรัฐอเมริกาเช่นนี้จำเป็นอย่างยิ่งในการทำความเข้าใจให้กระจ่างว่าเกิดจากเหตุปัจจัยใดเป็นสำคัญ และเมื่อเข้าใจปัจจัยดังกล่าวแล้วก็จะทำให้สามารถทำนายได้ว่า สภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงของภูมิภาคอินโด - แปซิฟิกในอนาคตจะเป็นอย่างไรอย่างคร่าว ๆ ซึ่งจะช่วยในการกำหนดท่าทีของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาค รวมทั้งไทยด้วย

อย่างไรก็ตาม การอธิบายปัจจัยดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยทฤษฎีที่จะช่วยทำให้การอธิบาย มีความหมายและใช้ประโยชน์ได้ต่อไป ในการวิเคราะห์ปรากฏการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศ มีทฤษฎีจำนวนหนึ่งที่ใช้อธิบายและทำความเข้าใจ ไม่ว่าจะเป็นสังคมนิยมคลาสสิก สังคมนิยมใหม่ เสรีนิยม คลาสสิก เสรีนิยมใหม่ สรรค์สร้างนิยม สำนักอังกฤษ และทฤษฎีกระแสรองอื่น ๆ ในบรรดาทฤษฎีเหล่านี้ สังคมนิยม คลาสสิกและสังคมนิยมใหม่เป็นทฤษฎีพื้นฐานและให้ความสำคัญกับกลไกดุลอำนาจ (Balance of Power) ซึ่งปรากฏอยู่ในยุทธศาสตร์ความมั่นคงของสหรัฐอเมริกา ดังนั้นหัวข้อต่อไปจะพิจารณาทฤษฎีสังคมนิยมใหม่ ของเคนเนธ วอลซ์ ในฐานะของการอภิปรายวิเคราะห์ในบทความนี้

กรอบการวิเคราะห์ตามทฤษฎีสัจนิยมใหม่ของเคนเนธ วอลซ์

สังคมนิยมใหม่เป็นทฤษฎีพื้นฐานของสาขาวิชาการเมืองระหว่างประเทศ คำอธิบายของสังคมนิยมใหม่ มีรากฐานมาจากสังคมนิยมคลาสสิก ซึ่งชี้ว่าการเมืองระหว่างประเทศเป็นผลมาจาก “**ธรรมชาติของมนุษย์**” และรัฐก็มีธรรมชาติที่ไม่ต่างจากมนุษย์ เพียงแค่เป็นส่วนขยายที่ใหญ่ขึ้นเท่านั้น แต่สังคมนิยมใหม่ปฏิเสธ

สังคมนิยมคลาสสิกและมองว่ารัฐมีลักษณะเฉพาะ ของตนเองที่ต่างจากมนุษย์และเริ่มอธิบาย ปรากฏการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศ จาก “**ระบบ**” ซึ่งเรียกว่าการอธิบายในเชิงระบบ (Systemic) โดยมีเป้าหมายปลายทางที่จะยก ระดับทฤษฎีการเมืองระหว่างประเทศให้มีความ เป็นวิทยาศาสตร์มากกว่าทฤษฎีสัจนิยมคลาสสิก ที่มีความเป็นศิลปะมาก จนกระทั่งใช้ประโยชน์ ในการสร้างคำอธิบายและทำนายอนาคตได้ยาก

3. Realism: one or many?

Kenneth Waltz (1924-2013),
Defensive structural realism

- Power is a means to the end of security.
- Rather than being power maximizers, states are security maximizers.
- Power maximization often proves to be dysfunctional because it triggers a counter-balancing coalition.

ด้วยเหตุนี้ เคนเนธ วอลซ์ นักทฤษฎีสัจนิยมใหม่หรือที่รู้จักกันในชื่อ “**สัจนิยมเชิงโครงสร้าง (Structural Realism)**” จึงตั้งสมมติฐานของระบบระหว่างประเทศไว้ ๓ ประการ ตามหลักการอธิบายเชิงระบบ จากนั้นอธิบายผลที่เกิดขึ้นจากสมมติฐานของระบบระหว่างประเทศดังกล่าว จนกระทั่งจบลงที่กฎธรรมชาติของระบบระหว่างประเทศที่เรียกว่า “**ดุลอำนาจ (Balance of Power)**” ดังนี้

สำหรับสัจนิยมใหม่ โครงสร้างระบบระหว่างประเทศ ประกอบด้วยองค์ประกอบ ๓ ประการ

(๑) หลักการจัดระเบียบ (Organizing Principle)

(๒) ความแตกต่างของหน่วยย่อย (Differentiation of Units) และ

(๓) การกระจายขีดความสามารถ (Distribution of Capabilities)^๖

สำหรับหลักการจัดระเบียบ วอลซ์กล่าวว่ามีหลักการจัดระเบียบอยู่ ๒ แบบ ได้แก่ อนาธิปไตย (Anarchy) ที่สอดคล้องกับความจริงในการเมืองระหว่างประเทศที่เป็นการกระจายอำนาจจากศูนย์กลางและลำดับชั้น (Hierarchy) ซึ่งเป็นพื้นฐานของการเมืองภายในประเทศ สำหรับความแตกต่างของหน่วยย่อย วอลซ์อ้างเหตุผลต่อไปว่าหน่วยต่าง ๆ ในระบบระหว่างประเทศทำหน้าที่เหมือนกันคือเป็นรัฐอธิปไตย (Sovereign States) ดังนั้นความแตกต่างหลากหลายในระดับหน่วยย่อยจึงไม่นับสำคัญต่อการอธิบายผลที่จะเกิดขึ้นในระดับระหว่างประเทศ และสำหรับการกระจายขีดความสามารถ การที่ขีดความสามารถของรัฐกระจายออกไปในระบบระหว่างประเทศเป็นพื้นฐานสำคัญในการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ระหว่างประเทศ การกระจายขีดความสามารถในระบบระหว่างประเทศเป็นตัวแปรอิสระ (สาเหตุ) หลักในการทำความเข้าใจผลที่เกิดขึ้นในการเมืองระหว่างประเทศ เช่น สงครามและสันติภาพ การเมืองระบบพันธมิตร และดุลอำนาจ สัจนิยมเชิงโครงสร้างจะสนใจในการจัดลำดับรัฐต่าง ๆ เพื่อที่จะแยกแยะและนับจำนวนมหาอำนาจที่ปรากฏขึ้นในช่วงเวลาเฉพาะในประวัติศาสตร์ ในทางกลับกันจำนวนมหาอำนาจก็จะกำหนดโครงสร้างของระบบระหว่างประเทศ ตัวอย่างเช่น ในช่วงสงครามเย็นระหว่างปี ค.ศ.๑๙๔๕ กับ ๑๙๘๙ มีมหาอำนาจอยู่ ๒ ประเทศ คือ สหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียต เรียกขานว่าระบบระหว่างประเทศแบบสองขั้วอำนาจ (Bipolar) เป็นต้น^๗

คำถามคือการกระจายขีดความสามารถนี้มีผลต่อพฤติกรรมของรัฐอย่างไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมแสวงหาอำนาจ ในความหมายกว้างวอลซ์อ้างเหตุผลว่ารัฐโดยเฉพาะอย่างยิ่งมหาอำนาจจำเป็นต้องใส่ใจกับขีดความสามารถของรัฐอื่น ความเป็นไปได้ที่รัฐหนึ่งรัฐใดจะใช้กำลังทหารเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ของตนเองย่อมจะทำให้รัฐทั้งหมดเกิดความกังวลในความอยู่รอดของตนเอง สำหรับวอลซ์อำนาจเป็นหนทางไปสู่เป้าหมายซึ่งได้แก่ความมั่นคง ดังที่วอลซ์กล่าวว่า “**เนื่องจากอำนาจเป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์ ผู้นำรัฐที่มีความคิดจะพยายามที่จะมีอำนาจในปริมาณที่เหมาะสม**” และ “**ทว่าในสถานการณ์คับขัน ความกังวลสูงสุดของรัฐไม่ใช่เรื่องอำนาจ แต่เป็นเรื่องความมั่นคง**”^๘ กล่าวอีกอย่างหนึ่งรัฐย่อมต้องแสวงหาความมั่นคงให้ได้มากที่สุดแทนที่จะแสวงหาอำนาจสูงสุด วอลซ์ได้แย้งว่าการแสวงหาอำนาจให้ได้สูงสุดพิสูจน์แล้วว่าไร้ประสิทธิภาพ (Dysfunctional) เพราะจะกระตุ้นให้รัฐอื่นสร้างแนวร่วมเพื่อตอบโต้ให้ดุลอำนาจกลับคืนมา

เมื่อพิจารณาการกระจายขีดความสามารถดังกล่าว สิ่งที่ปรากฏให้เห็นในทางปฏิบัติคือการจับกลุ่มความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมหาอำนาจในโลกซึ่งเรียกว่า “**ขั้วอำนาจ (Polarity)**” การมองความจริงในการเมืองระหว่างประเทศผ่านกรอบความคิดของสัจนิยมใหม่จึงเป็นการมองในเชิงระบบ และชี้ให้เห็นกลไกความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมหาอำนาจด้วยกันและสอดคล้องกับสมมติฐานข้อสุดท้ายของวอลซ์ในเรื่องการกระจายขีดความสามารถ สุดท้ายวอลซ์ชี้ว่าในที่สุดแล้วระบบขั้วอำนาจระหว่างประเทศจะเปลี่ยนแปลงไปตามธรรมชาติและเข้าสู่ภาวะสมดุลด้วยตัวเอง ซึ่งจะเป็น

ระบบสองขั้วอำนาจ (Bipolarity) วอลซ์เรียกกลไกดังกล่าวว่าการดุลอำนาจ (Balance of Power) เนื่องจากทุกประเทศไม่ว่าจะหันหน้ามาหาอำนาจใดก็ตามคือความต้องการอยู่รอดของตนเองและเมื่อทุกประเทศคิดเช่นนี้จะดำเนินนโยบายที่ส่งผลให้เกิดดุลอำนาจในระบบระหว่างประเทศในที่สุด

การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ “America First” ของสหรัฐอเมริกาผ่านมุมมองเสรีนิยมใหม่

ทฤษฎีสัจนิยมทำหน้าที่เหมือนไฟฉายส่องนำทางให้การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ America First ของสหรัฐอเมริกา โดยฉายภาพให้เห็นในระดับระบบการเมืองระหว่างประเทศ ซึ่งจะไม่แสดงภาพของตัวผู้นำประเทศและคณะผู้กำหนดยุทธศาสตร์เพราะเป็นภาพระดับบุคคล (Individual) หรือแสดงภาพของการเมืองภายในสหรัฐอเมริกา (Organization of State) ที่เป็นปัจจัยต่อยุทธศาสตร์ America First และปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างประเทศมหาอำนาจ ดังนั้นภาพที่เกิดขึ้นจากการวิเคราะห์ระดับระบบระหว่างประเทศจึงเป็นภาพที่ไม่มีตัวผู้กำหนดยุทธศาสตร์หรือระบบการเมืองภายในประเทศมาเกี่ยวข้อง ตามสมมติฐานของทฤษฎีสัจนิยมใหม่ที่ตั้งไว้คือรัฐต่าง ๆ (รวมถึงมหาอำนาจ) จะอยู่ภายใต้ระบบระหว่างประเทศที่ไม่มีศูนย์กลางอำนาจทำหน้าที่เหมือนกัน ไม่เกี่ยวข้องกันว่าจะเป็นประชาธิปไตยหรือคอมมิวนิสต์ และขีดความสามารถของประเทศต่าง ๆ กระจายออกไปจนเกิดเป็นประเทศมหาอำนาจ ประเทศมหาอำนาจจะดับกลาง และประเทศขนาดเล็ก

จากยุทธศาสตร์ America First ของสหรัฐอเมริกาจะพบว่ามีความที่สะท้อนภาพของทฤษฎีสัจนิยมใหม่ และตอบคำถามว่า “เพราะเหตุใดสหรัฐอเมริกาภายใต้รัฐบาลของทรัมป์จึงกำหนดยุทธศาสตร์ America First ดังกล่าว” โดยมีคำตอบอยู่ที่ “กฎการดุลอำนาจ” อันได้แก่ การสร้างดุลอำนาจที่เอื้อประโยชน์ให้กับสหรัฐอเมริกาให้กับพันธมิตรและแนวร่วมของสหรัฐอเมริกา โดยไม่สูญเสียค่านิยมสำคัญของอเมริกา ประเด็นสำคัญคือ การที่สหรัฐอเมริกาเลือกสร้างดุลอำนาจดังกล่าวเป็นไปตามกฎการดุลอำนาจมากน้อยเพียงใด เพราะดูเหมือนว่าสหรัฐอเมริกาสามารถเลือกจะดำเนินนโยบายได้โดยปราศจากแรงบังคับจากระบบระหว่างประเทศดังที่ทฤษฎีสัจนิยมทำนายไว้ แต่ที่จริงแล้วสหรัฐอเมริกาเองไม่สามารถเลือกทางอื่นได้นอกจากจะต้องกำหนดยุทธศาสตร์ตามหลักของกฎการดุลอำนาจอยู่นั่นเอง ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

ประการแรก ระบบขั้วอำนาจระหว่างประเทศในปัจจุบันซึ่งเป็นผลมาจากการที่ขีดความสามารถของประเทศในระบบกระจายออกไปเปลี่ยนจากระบบขั้วอำนาจเดียว (Unipolarity) ภายใต้สหรัฐอเมริกาช่วงหลังสงครามเย็นมาเป็นระบบหลายขั้วอำนาจ (Multipolarity) ที่มีจีนและรัสเซียก้าวขึ้นมาท้าทายการมีอำนาจนำ (Hegemony) ของสหรัฐอเมริกา โดยระบบหลายขั้วอำนาจในปัจจุบันดังกล่าวกำลังจะเปลี่ยนไปเป็นระบบสองขั้วอำนาจ (Bipolarity) ซึ่งจีนกับรัสเซียกำลังกระชับความสัมพันธ์ระหว่างกันมากขึ้น ดังที่โจเซฟ ไนย์ (Joseph S. Nye, Jr.) กล่าวว่า “เมื่อสหภาพโซเวียตล่มสลาย ความเป็นพันธมิตรในทางพฤตินัย (De Facto) ระหว่างสหรัฐอเมริกากับจีนก็สิ้นสุดลง และความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับรัสเซียก็เริ่มพัฒนาขึ้น ในปี ค.ศ.๑๙๙๒ ทั้งจีนและรัสเซียประกาศว่ากำลังพัฒนาการเป็นแนวร่วมในทางสร้างสรรค์ (Constructive Partnership)” ต่อมาในปี ค.ศ.๑๙๙๖

ทั้งสองประเทศได้พัฒนาความสัมพันธ์ไปสู่ “การเป็นแนวร่วมในทางยุทธศาสตร์ (Strategic Partnership)” และในปี ค.ศ.๒๐๐๑ ทั้งสองประเทศลงนามสนธิสัญญา “มิตรภาพและความร่วมมือ (Friendship and Cooperation) ระหว่างกันในที่สุด”^๗

การฝึกร่วม-ผสมครั้งสำคัญระหว่างจีนกับรัสเซียที่เกิดขึ้นในเดือนกันยายน ค.ศ.๒๐๑๘ หลังจากการประชุมทางเศรษฐกิจที่เมืองวลาดิวอสต็อก มีทหารรัสเซียเข้าร่วม ๓๐๐,๐๐๐ นาย ยานรบทางบก ๓,๖๐๐ คัน เรือรบ ๘๐ ลำ อากาศยาน ๑,๐๐๐ ลำ เฮลิคอปเตอร์และโดรน ส่วนจีนส่งทหารเข้าร่วมฝึกจำนวน ๓,๕๐๐ นาย ภายใต้ชื่อการฝึก “วอสตอก-๒๐๑๘ (Vostok-2018)” การฝึกนี้สะท้อนให้เห็นเป็นอย่างดีถึงการถ่วงดุลอำนาจกับสหรัฐอเมริกาและความพร้อมในการทำสงครามหากจำเป็นสำหรับจีนและรัสเซีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัสเซียที่ต้องการแสดงให้เห็นว่าโตเห็นถึงกำลังทหารของตนเองว่ามีศักยภาพมากเพียงใด

ประการที่สอง ประเทศในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกซึ่งเป็นพันธมิตรทางความมั่นคงกับสหรัฐอเมริกา ได้แก่ ญี่ปุ่น อินเดีย และออสเตรเลีย ซึ่งรวมตัวกันในลักษณะไม่เป็นทางการเรียกว่า “การปรึกษาหารือเรื่องความมั่นคงสี่ฝ่าย (Quadrilateral Security Dialogue)” ในปี ค.ศ.๒๐๐๗ เพื่อถ่วงดุลอำนาจกับการก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจของจีนในภูมิภาคนี้ และเตรียมพร้อมในกรณีที่จะเกิดสงครามในเอเชีย จากปัจจัยเรื่องการแข่งขันทางการเมืองระหว่างมหาอำนาจ การสะสมอาวุธทางทหาร ความไม่เท่าเทียมกันทางสังคม และความขัดแย้งเรื่องอาณาเขตในทะเลจีนใต้ หลังจากนั้นมีการฝึกร่วมทางทหารระหว่างทั้งสี่ประเทศซึ่งรวมถึงคิโพรเข้าไว้ด้วยในชื่อของ “การฝึกมาลาบาร์ (Exercise Malabar)” แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าเป็นไปเพื่อการถ่วงดุลอำนาจกับจีนและรัสเซียในภูมิภาคนี้

ประการที่สาม ชัดความสามารถทั้งทางทหาร ทางการเมือง และทางเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกา ที่ลดลงในช่วงหลังเหตุการณ์การก่อการร้ายในวันที่ ๑๑ กันยายน ค.ศ.๒๐๐๑ เนื่องจากการทำสงครามต่อต้านการก่อการร้ายในระดับโลก สหรัฐอเมริกาต้องใช้ทรัพยากรในการทำสงคราม ทั้งงบประมาณ อาวุธยุทโธปกรณ์และกำลังทหารอเมริกันสิ้นเปลืองไปจำนวนมาก เพื่อปกป้องเสรีภาพของชาวอเมริกัน

ในโลกเสรี นอกจากนี้สหรัฐอเมริกายังต้องประสบกับวิกฤติเศรษฐกิจในปี ค.ศ.๒๐๐๘ โดยเริ่มเกิดขึ้นกลางปี ค.ศ.๒๐๐๗ และเห็นผลรุนแรงขึ้นเป็นลำดับในปี ค.ศ.๒๐๐๘ บางครั้งเรียกว่า “วิกฤตการณ์แฮมเบอร์เกอร์ (Hamburger Crisis)” เนื่องจากปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจเริ่มเกิดขึ้นที่สหรัฐอเมริกาและส่งผลกระทบต่อเมืองไปทั่วโลก บางครั้งเรียกว่า “วิกฤตซับไพรม์หรือวิกฤตหนี้ด้อยคุณภาพ (Sub-Prime Crisis)” เนื่องจากเกิดปัญหาการบริหารจัดการสินเชื่อสำหรัิมทรัพย์ (Sub-Prime Mortgage) ผิดพลาด และผลของการกำกับดูแลกลุ่มวณิชธนกิจ (Investment Banking) ไม่รัดกุม จนทำให้เกิดปัญหาขาดสภาพคล่องและคุกคามความมั่นคงของสถาบันการเงิน ทำให้บริษัทใหญ่หลายบริษัทในสหรัฐอเมริกาต้องล้มละลายปิดกิจการ และเกิดวิกฤติเศรษฐกิจลุกลามกระทบไปทั่วโลก วิกฤตครั้งนี้ส่งผลให้อำนาจและความน่าเชื่อถือของสหรัฐอเมริกาและกลุ่มประเทศตะวันตกลดลง โดยเฉพาะชื่อเสียงของสหรัฐอเมริกาในฐานะผู้นำโลกลดลงด้วย

จากการวิเคราะห์ปรากฏการณ์ทั้งสามประการ สามารถกล่าวได้ว่าโครงสร้างของระบบการเมืองระหว่างประเทศในปัจจุบันมีลักษณะหลายชั่วอำนาจซึ่งกำลังพัฒนาไปสู่ความเป็นสองชั่วอำนาจ ชั่วหนึ่งเป็นชั่วของสหรัฐอเมริกาซึ่งมีญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ไต้หวัน อินเดีย และออสเตรเลีย อีกชั่วหนึ่งเป็นชั่วของจีนและรัสเซีย ซึ่งเป็นไปตามกฎการถ่วงดุลอำนาจของทฤษฎีสัจนิยมใหม่และสหรัฐอเมริกาจำเป็นต้องสร้างดุลอำนาจให้เกิดขึ้น

อนาคตความมั่นคงในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกและยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีของไทย

เมื่อพิจารณายุทธศาสตร์หรือวิธีการที่สหรัฐอเมริกานำไปใช้ในการรักษาผลประโยชน์ของประเทศและเสถียรภาพของระบบโลกเสรี อันได้แก่ การปกป้องคนอเมริกัน แผ่นดินที่เป็นบ้านเกิดและวิถีชีวิตของคนอเมริกัน การส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกา การดำรงรักษาสันติภาพด้วยการมีกำลังทหารที่เข้มแข็ง และการขยายอิทธิพลด้วยการเข้าไปมีบทบาทในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ แม้ว่าสหรัฐอเมริกานำเสนอผลประโยชน์ของตนเอง ซึ่งได้แก่ การปกป้องคนอเมริกัน แผ่นดินบ้านเกิด และเสรีภาพอันเป็นวิถีชีวิตของชาวอเมริกันเป็นหลักก็ตาม แต่การบรรลุเป้าหมายนั้นได้ สหรัฐอเมริกาหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องเข้ามาเกี่ยวข้องกับกิจการระหว่างประเทศถึงระดับหนึ่งอย่างน้อยก็จำเป็นต้องรักษาเสถียรภาพในพื้นที่สำคัญ อันได้แก่ อินโด-แปซิฟิก ยุโรป และตะวันออกกลาง ด้วยวิธีการที่ต่างกันออกไป

สำหรับภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก เป็นไปได้อย่างยิ่งว่ายุทธศาสตร์ **America First** จะนำไปสู่การสร้างสมดุลในการเมืองระหว่างประเทศตามกลไกดุลอำนาจของทฤษฎีสัจนิยมใหม่ การเลือกสร้างดุลอำนาจเป็นวิธีการที่ไม่ต้องใช้กำลังอำนาจของสหรัฐอเมริกาจนเกินจำเป็น ซึ่งต่างจากการพยายามหยุดยั้งการเจริญเติบโตของจีนและรัสเซียที่เรียกว่า “การสร้างความเหนือกว่า (Primacy)” ดังนั้นการเลือกสร้างดุลอำนาจจึงสอดคล้องกับกลไกดุลอำนาจของสัจนิยมใหม่และมีความสมเหตุสมผล (Rational) ที่สุด ในช่วงเวลาที่โลกมีความท้าทายมากมาย ความมั่นคงในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกจึงขึ้นอยู่กับอำนาจอันสมดุลระหว่างอำนาจของสหรัฐอเมริกาและอำนาจของจีนและรัสเซีย

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้และไทยเป็นส่วนหนึ่งของภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก จึงหลีกเลี่ยงไม่พ้นที่จะต้องได้รับผลกระทบจากความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจทั้งสอง เมื่อมองจากสัจนิยมใหม่พัฒนาการของการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนแทบไม่มีความหมาย เพราะประเทศมหาอำนาจสามารถเข้ามามีอิทธิพลต่อประเทศอาเซียนได้เป็นรายประเทศ และเมื่อเกิดลักษณะอำนาจแบบสองขั้วที่แยกขาดจากกันและเผชิญหน้ากันทางทหารแล้วในอนาคต ประเทศขนาดเล็กในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ย่อมต้องเข้าร่วมกับขั้วใดขั้วหนึ่งเพื่อรับประกันความอยู่รอดของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นโดยเปิดเผย เช่น สิงคโปร์กับขั้วสหรัฐอเมริกา หรืออย่างลับๆก็ตาม ดังนั้นในอนาคตจะพบเห็นความพยายามของประเทศมหาอำนาจในการดึงประเทศเล็ก ๆ เข้าร่วมเป็นพันธมิตรหรือแนวร่วมมากขึ้น ทั้งนี้ทั้งนั้นเป้าหมายก็เพื่อสร้างสมดุลให้กับระบบระหว่างประเทศในอินโด-แปซิฟิก

สุดท้ายสำหรับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีของไทย มีการประเมินสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงซึ่งตรงกับทฤษฎีสัจนิยมใหม่อยู่หลายประการ เช่น สหรัฐอเมริกาจะยังคงเป็นมหาอำนาจอันดับหนึ่งซึ่งจะมีจีนและรัสเซียก้าวขึ้นมาท้าทายอำนาจในรูปของการถ่วงดุลอำนาจไม่ให้สหรัฐอเมริกาครองอำนาจในฐานะโลกที่มีอำนาจเดียว หรือความขัดแย้งในทะเลจีนใต้ที่มีความเป็นไปได้จากการเผชิญหน้าระหว่างประเทศมหาอำนาจและบทบาทที่เพิ่มมากขึ้นของญี่ปุ่นในทางความมั่นคง เป็นต้น ชัดเจนว่าผู้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติของไทยตระหนักรู้ถึงสถานการณ์ระหว่างประเทศมหาอำนาจและอำนาจเป็นอย่างดี และยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงมีข้อความระบุว่า “...บูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ รวมถึงองค์กรภาครัฐและที่มิใช่ภาครัฐเพื่อเสริมสร้างความสงบ สันติสุข ความมั่นคงและความเจริญก้าวหน้าให้กับประเทศชาติ ภูมิภาค และโลกอย่างยั่งยืน...”^{๑๑} ซึ่งเป็นการระบุอย่างกว้าง ๆ ไม่ได้ชี้เฉพาะลงไปว่าจะเข้าร่วมกับอำนาจฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง จุดเน้นสำคัญคือการใช้กลไกความมั่นคงของอาเซียนในการสร้างสภาวะความมั่นคงในระดับภูมิภาคมากกว่าจะพึ่งพิงมหาอำนาจใดมหาอำนาจหนึ่ง แนวคิดที่ใช้ในการรักษาความมั่นคงของไทยคือ “ความมั่นคงแบบองค์รวม” ที่ไม่ได้เน้นเฉพาะเรื่องทางการเมืองการทหาร แต่รวมความมั่นคงรูปแบบใหม่ด้วย เช่น ความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ **America First** เมื่อมองผ่านกรอบความคิดของสังคมนิยมใหม่ของวอลซ์แล้ว จะฉายภาพอนาคตของโลกที่มีสองขั้วอำนาจ ขั้วหนึ่งนำโดยสหรัฐอเมริกา อีกขั้วหนึ่งเป็นจีนและรัสเซียที่ดำเนินนโยบายถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกัน และเมื่อระบบระหว่างประเทศมีสถานะสมดุลทางอำนาจแล้ว กิจกรรมระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ สังคม การศึกษาแลกเปลี่ยน หรือการท่องเที่ยวก็จะดำเนินต่อไปได้ ภายใต้ความสมดุลดังกล่าว สำหรับไทยยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ระบุว่าใช้แนวคิดความมั่นคงแบบองค์รวม ซึ่งพิจารณาเรื่องความมั่นคงในลักษณะรอบด้าน ซึ่งแน่นอนแนวคิดความมั่นคงลักษณะนี้ได้รับประโยชน์จากสถานะแวดล้อมระดับโลกที่สมดุล และระดับภูมิภาคที่เกิดความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างประเทศอาเซียนด้วยกัน และแสดงให้เห็นถึงธรรมชาติของการต่างประเทศของไทยที่ไม่เน้นใกล้ชิดกับมหาอำนาจใด หากไม่จำเป็นต่อความอยู่รอดของประเทศ^{๑๑}

เอกสารอ้างอิง

- ^๑ สำนักสังคมนิยมมองว่าธรรมชาติของการเมืองระหว่างประเทศเป็นอนาธิปไตย (Anarchy) ในความหมายที่ว่าไม่มีอำนาจใดอยู่เหนืออำนาจอธิปไตยของรัฐ รัฐเป็นตัวแสดงที่สำคัญที่สุดในการเมืองระหว่างประเทศ ผลประโยชน์แห่งชาติที่สำคัญที่สุดคือความอยู่รอดหรือการรักษาไว้ซึ่งอำนาจอธิปไตยของตนเอง ดังนั้นรัฐจำเป็นต้องแสวงหาอำนาจซึ่งเป็นได้ทั้ง “เป้าหมาย (End)” และ “เครื่องมือ (Means)” เพื่อบรรลุซึ่งความอยู่รอดที่วุ่นวายนี้ พิจารณาเพิ่มเติมได้ใน Kenneth N. Waltz, “Anarchic Structures and Balances of Power,” in *Theory of International Politics* (Reading, Massachusetts: Addison-Wesley Publishing Company, 1979), pp. 102-128.
- ^๒ “National Security Strategy of the United States of America (December 2017)” [Online] Available from: <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2017/12/NSS-Final-12-18-2017-0905.pdf>
- ^๓ Kenneth N. Waltz, “Political Structures,” in *Theory of International Politics*, pp. 79-101.

- ^๔ Tim Dunne and Brian C. Schmidt, “Realism,” in *The Globalization of World Politics: An Introduction to International Relations*, 6th ed. Edited by John Baylis, Steve Smith and Patricia Owens. (Oxford: Oxford University Press, 2014), pp. 104-106.
- ^๕ Kenneth N. Waltz, “The Origins of War in Neorealist Theory” *The Journal of Interdisciplinary History*, Vol. 18, No. 4 (Spring, 1988), pp. 616.
- ^๖ โปรดพิจารณาประเด็นเรื่องของการวิเคราะห์ใน Kenneth N. Waltz, “Explaining War: The Levels of Analysis,” in Paul R. Viotti and Mark V. Kauppi (eds.), *International Relations Theory*, 5th ed. (Boston: Longman, 2012), pp. 96-109.
- ^๗ Joseph S. Nye, Jr., “A New Sino-Russian Alliance?” *Project Syndicate* (12 January 2015) [Online] Available from: <https://archive.li/20170105033605/http://www.projectsyndicate.org/commentary/russia-china-alliance-by-joseph-s--nye-2015-01#selection-1735.0-1735.28>
- ^๘ Kurt Campbell, Nirav Patel and Vikram J. Singh, “The Power of Balance: America in iAsia” (2008) [Online] Available from: https://www.files.ethz.ch/isn/57042/2008-06_CampbellPatelSingh_iAsia.pdf
- ^๙ “วิกฤตเศรษฐกิจในสหรัฐอเมริกา” [Online] Available from: <http://www.stou.ac.th/stouonline/lom/data/sec/Lom6/04-01.html>
- ^{๑๐} “ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๘๐)” ราชกิจจานุเบกษา (๑๓ ตุลาคม ๒๕๖๑), หน้า ๑๑.

